

— Milostná magie při udržení si lásky milého a znovuzískání jeho lásky v životě pražských Romů

Tento článek je vybraná kapitola dizertační práce autorky, která byla představena v předchozím příspěvku. Využívá tedy jeho metodologický a terminologický aparát.

I. „Tradiční“ romské východisko

I. I Praktiky směřující k udržení lásky partnera a jeho znovuzískání

Jestliže si Romové chtěli udržet lásku svého partnera a posílit jeho zájem o svou osobu, případně vzájemný milostný cit oživit a zajistit si věrnost partnera, věřili, že je nezbytné některé z magických praktik získávání lásky partnera po čase opět zopakovat. Zvláště pokud jeho lásku získali magickou cestou – tj. partnera si „přičarovaly“.¹ Tyto praktiky Romové používali nejen v případě ohrožení vztahu či milostných problémů, ale i preventivně.

Magické úkony k posilování stávajícího milostného citu a k udržení lásky milého Romové využívali především v době, kdy se partneri museli na čas odloučit a neměli možnost se vidět. Podle zvyklostí bylo nutné k sobě připoutat svá srdce, aby se vzájemná láska nevytratila. Zejména partnerka se snažila docílit, aby na ni její milý myslel dnem i nocí do té doby, než se opět uvidí.

Ve všech těchto situacích se uchýlovali k týmž praktikám jako při přilákání milovaného. Preferovali ovšem: 1) praktiku magicky upravených potravin a nápojů a 2) praktiku vložení vlastních tělesných částí (vlasy, chlupy) do předmětu druhého. Používali ovšem i další praktiky: 1) praktiku označení předmětu druhého symbolem lásky, nabití jej vlastní energií

¹ E. Davidová popisuje, že Romové na Slovensku věřili, že i když již magický prostředek zapůsobil, je nutné kouzlo obnovit z obavy, aby nepřešlo. Viz. Davidová (1988: 99).

(v průběhu nošení na těle) a darování druhému a 2) praktiky založené na manipulaci s vlasy jednoho či obou partnerů.

1.1.1 Doložené praktiky u Romů v minulosti

Upravené potraviny a nápoje

Věrnost mládence na Slovensku v osmdesátých letech 20. století ovlivňovaly romské dívky tak, že mu daly napít čaje z vody, ve které se umyly. (Platko 1988: 171, 181)

Zašívání nebo vkládání magických symbolů, chlupů, vlasů do předmětu druhého

Romské ženy na Slovensku zašívaly své ochlupení z intimních partií do kalhot nebo košile milovaného partnera, aby posílily jeho lásku a zaručily si jeho věrnost. Tento magický akt měl ženě zaručit, že ji bude muž stále při sobě cítit a nebude chtít žádnou jinou.²

J. Platko zmiňuje, že mladá romská děvčata na Slovensku tajně zašívala do kalhot milovaného mládence sušený jitrocel. Věřila, že je „lékem“ na lásku a zaručí jim věrnost milého (Platko 1988: 171, 181).

Před prvním pohlavním stykem po svatbě u Romů v Abramovcích kouřil mladý muž cigaretu, do které mu tajně přibalili chloupky z podpaží nebo vlasy nevěsty. Toto kouření mělo vnést do rodinného života novomanželů spokojenost, lásku a věrnost (Platko 1988:171, 179)

Předmět druhého je označen symbolem lásky (iniciály partnerů), jsou na něm vytvořeny uzly, je nošen a pak milému darován

Romské ženy z Anglie a ze Skotska, jak popisuje R. Buckland, si za účelem udržení a posílení milostného citu protějšku (v případě vzájemného odloučení), musely přivlastnit nějakou osobní věc svého partnera. Mělo jít o věc, která byla milovaným hodně používána či nošena. Většinou se jednalo o oděvní součástku, kterou dotyčný používal dlouho. Pokud se nepodařilo získat takovou, která by nesla známky pachu a energie svého nositele, postačila ženám i vypraná část oděvu partnera. Britské Romky využívaly např. kapesník, šátek, košili, nátělník, spodní prádlo či jiné oděvní součástky milovaného, přičemž k vlastnímu magickému aktu použily pouze malou část odstřižené látky. (Buckland 1998: 45–46) Tu označily svými iniciály a iniciály svého partnera, případně svým jménem a jménem partnera. Symboly či slova poté uzavřely do

² Tuto starou praktiku A. Botošová dokládá i u současných slovenských Romů z Lomničky (Botošová 2003: 80).

obrazce ve tvaru srdce (Buckland 1998: 45-46). Mladé romské ženy vyšivaly jména zelenou barvou a srdce červenou barvou. Během této činnosti měly koncentrovat své myšlenky na lásku a činit tak při každém stehu (Buckland 1998: 45-46).

Takto upravenou látku žena následně srolovala podélně do tenké ruličky, uprostřed udělala uzel a potom ještě další dva uzly na obou koncích. Během toho, co vytvářela prostřední uzel, měla nahlas říci své jméno a jméno milovaného. Když utahovala uzel na jednom z konců látky, měla vyslovit pouze své jméno, když tak činila na druhém konci, měla vyslovit jméno milovaného. Poté žena nosila látku po tři dny a noci na svém těle, pod pyžamem nebo noční košilkou a nakonec ruličku spolu s polibkem předala milovanému jako dar, který má nosit. Romské ženy z Británie věřily, že díky této magické praktice budou neustále v mysli svého milovaného partnera (Buckland 1998: 45-46). Romové zde operovali s magií podobnosti, magií slova a magií kontaktu (parfémování pachem). Vysvětlovali si, že tak jak uzly spojují a zpevňují látku, je zpevněn i stávající vztah dvou konkrétně vyjmenovaných lidí. Věřili, že přijetí a nošení parfémované ruličky pozitivně ovlivní pevnost a hloubku milostného vztahu.

Tato praktika nebyla prozatím u Romů na Slovensku doložena.

Manipulace s vlasy

V rámci praktik směřujících k udržení si lásky partnera a jeho znovuzískání měla zásadní význam manipulace s vlasy jednoho či obou partnerů. S tím souvisela i doba a způsob získání pramenu vlasů, které měly být použity k úkonům milostné magie. Vlasy bylo nutno ustříhnout ve fázi dorůstání měsíce (Buckland 1998: 47), dle představ Romů proto, že láska s dorůstajícím měsícem roste, s ubývajícím se vytrácí. V jejich myšlení fáze měsíce ovlivňovaly intenzitu milostného citu, proto praktiky s vlasy byly prováděny právě v období dorůstání měsíce.

Svázání pramenů vlasů milostné dvojice

Maďarští Romové podle R. Bucklanda věřili, že aby láska vydržela, je nutné svázat k sobě prameny vlasů milované dvojice. Vlasy musel iniciátor aktu svázat červenou hedvábnou nití v jeden „pramen lásky“ a ten pak nosit jako přívěšek nad srdcem (Buckland 1998: 47-48). Toto „kouzlo“ bylo a je známé především mezi maďarskými Romy.

Vytváření uzlíků ve vlasech partnerem

Evropští Romové podle téhož autora věřili, že pokud osoba spí se svým milencem a udělá mu bez jeho vědomí na vlasech uzel, nebude ji dotyčný schopen pustit z mysli (Buckland 1998: 48).

Charles Godfrey Leland na samém konci 19. století zachytil u západoevropských Romů pověrečnou představu o uzlíkách ve vlasech, které vytvářejí čarodějnice. Romové věřili, že *shu-*

vanis (patrně *šuvani* – pozn. red.) mohou uzamknout do těchto uzlíků štěstí i neštěstí. Proto byly považovány za podezřelé a neměly být rozpleteny z obavy ze ztráty kouzla (Leland 1891).

Odstřižení vlasů milovaného

Pokud se romská žena v Británii ke svému partnerovi ve spánku přikradla a ustříhla mu pramen vlasů bez toho, aby ho probudila, zajistila si tak jeho náklonnost po celou dobu, co vlasy milovaného nosila při sobě (Buckland 1998: 48). Britští Romové věřili, že pokud by se však milý během této její činnosti probudil nebo kdyby ženu viděl při činu někdo jiný, pohrdnul by pak partner její láskou (Buckland 1998: 48). Tato praktika nebyla u Romů na Slovensku zaznamenána.

1.II Magické akty přivolávání nevěrného partnera

V případě nevěry jednoho z partnerů se v romském prostředí vykonávaly magické úkony zaměřené na jeho návrat. Romové na Slovensku používali zejména 1) praktiku vložení knoflíku do pantů dveří a jejich systematické otvírání a zavírání a 2) praktiku vložení oděvu pod práh dveří.

1.II.1 Doložené praktiky u Romů v minulosti

Vložení knoflíku do pantů dveří

U Romů z Turce, jak zaznamenala H. Bílková v osmdesátých letech 20. století, přivolávali nevěrného partnera zpět tak, že vložili knoflík z jeho košile mezi panty dveří a poté dveře systematicky zavírali a otevírali (Bílková 1988: 189).

Vložení oděvu pod práh dveří

Variantou předešlého magického aktu bylo vložení partnerova kousku oděvu pod práh dveří. Romové ze slovenského Turce věřili, že tak jak se na práh stoupá, nebude mít dotyčný klid (Bílková 1988: 189).

Ačkoli se H. Bílková blíže o pohlaví nevěrného partnera nezmiňuje, lze předpokládat, že tento magický akt vykonávaly téměř výlučně ženy. Podváděné ženy věřily, že tímto způsobem přivolají nevěrného muže zpět a že zamezí tomu, aby utíkal za jinými ženami.

II. Reálná situace u pražských Romů včetně reflexe minulosti

Romové z Prahy vědí, že pokud si chtějí udržet náklonnost a lásku svého partnera, kterého získaly „magickou cestou“, musí některou z praktik vedoucích k „přitáhnutí lásky partnera“ po čase zase zopakovat. Některé ženy tyto praktiky aplikují i na partnera, kterého si nepřičarovaly, v domněnku, že si tak zaručí jeho věrnost a trvalou náklonnost. Některé k nim přistupují v době ohrožení (tzn. když mají obavy o svůj vztah nebo když dochází k milostnému útlumu či když se cítí partnerem zanedbávány), jiné čistě preventivně a to kdykoli – „jednou za čas“.

Starší generace řadových Romů zmiňuje praktikování „kouzel“, která mají posilovat stávající milostný cit v době, když muž odešel dlouhodobě pracovat mimo domov – např. na stavbu nebo za jinými sezónními pracemi.

K podobnému účelu sloužily a dodnes slouží i tzv. přísahy věrnosti, kdy si partneři slibují věrnost, očišťují se ze svých milostných hříchů (záletů), verbálně deklarují lásku partnerovi, a tím posilují a upevňují stávající vztah. Elitní Romové rovněž potvrdili, že lásku partnera je nutno udržovat a korigovat především v případech vzájemného odloučení partnerů. Jako jednu z možných situací, kdy přicházejí na řadu magické praktiky, které mají zabezpečit partnerovu přízeň, uvedli právě odjezd jednoho z partnerů za prací nebo za studiem do zahraničí.

Ve vzpomínkách pražských Romů zůstává paměť i na praktiky zabezpečení si lásky druhého ve spojení se svatebními obřady. V tento okamžik prý tyto praktiky nabývaly na síle. Jako typický příklad uváděla většina Romů z Prahy praktiku, při které se ženichovi přidávaly do tabáku obřadní dýmky chloupky z podpaží a ohanbí nevěsty. Romové z obou skupin situovali tuto zvyklost do romských osad na Slovensku, ale také do českého vesnického prostředí. Hovořili o něm jako o kulturním jevu, který již překonali.

II.1 Udržení lásky partnera a znovuzískání jeho náklonnosti

K udržení lásky partnera a znovuzískání jeho náklonnosti mají dle mých respondentů z řad pražských Romů sloužit následující praktiky:

- 1) Přidávání ingrediencí do jídla a pití.
- 2) Parfémování druhého či jeho předmětu vlastními tělesnými sekrety a pachem.
- 3) Zašívání nebo vkládání magických symbolů, chlupů, vlasů do předmětu druhého.
- 4) Označení předmětu druhého symbolem lásky – iniciály partnerů.
- 5) Darování předmětu, který člověk nosil a nabil do něj svou energii, druhému.
- 6) Přírodní uzly.

7) Magické praktiky s vlasy.

8) Magický akt s fotografií milovaného (fotografie jako magický předmět).

11.1.1 Zaznamenané praktiky u pražských Romů:

Přidávání ingrediencí do jídla a pití

Moje respondentky – romské ženy a dívky z Prahy – uvedly, že rády vaří. Zadané a vdané Romky vyjadřovaly názor, že „láska prochází žaludkem“, a proto si na přípravě jídel pro svou rodinu a pro svého muže dávají záležet. Netají se tím, že do jídel někdy přidávají muži afrodiziaka přírodního charakteru a rostliny a byliny, o kterých věří, že mají zázračnou moc, zvláště oblíbený je celer, petržel, pepř, zázvor, rozmarýn, dobromysl a další.

Zaznamenala jsem, že i ženy žijící v partnerském nebo manželském svazku přidávají čas od času svým partnerům za účelem posílení stávajícího milostného citu do kávy menstruační krev (někdy i za asistence ženy s magickým schopnostmi) – „...*Nebo...když to ženská má* [rozuměj: menstruaci], *tak se kapka krve dává do kafe. Často stačí říct nějaká slova – starý čarodějky to dělají, mladší už to dělat nechtějí. Dělají to málokdy.*“ (Ž. Ž., žena, 35 let, E).

Ačkoli elitní Romky se od této praktiky distancovaly, řadové Romky její používání přiznaly a prohlásily, že je využívána v celé pražské romské komunitě – „*Všecky ženský to používaj, jen se to styděj přiznat, ...dyť to pomáhá, ... i ty, co se dušujou, že ne, ... co si hrajou na nóbl Romky...ty taky...*“ (M. D., žena, 34 let, N). Některé elitní Romky poznamenaly, že otevřeně o této praxi hovořit je pro Romy nemyslitelné – „*Je to tabu, o takových věcech vám nikdo nic vykládat nebude...*“ (Z. V., žena, 26 let, E).

Parfémování druhého či jeho předmětu vlastními tělesnými sekrety a pachem

Ačkoli moje pražské respondentky uvedly, že ovládají magické způsoby udržení a znovuzískání milovaného muže pomocí užití vlastního pachu, tělesných sekretů a exkrementů, dle svých slov se od podobných praktik distancují. Tyto způsoby udržení a znovuzískání partnera situují do prostředí romských osad na Slovensku a do rodin sociálně a kulturně zaostalejších. Zmínily použití menstruační krve a moče, mateřského mléka a slin, jimiž je muž za účelem milostného „pobláznění“ buď přímo postříkán nebo alespoň některá z jeho oděvních součástí. Někteří respondenti navíc uvedli, že kromě partnerova oděvu může jít i o jeho obuv či jiný předmět osobní potřeby.³

3 Mezi magické předměty, které jsou mými respondenty z obou zkoumaných skupin využívány k zabez-

Parfémování se musí odehrát bez mužova vědomí, není k tomu třeba nijaké zvláštní příležitosti. Noční hodina je podle pražských Romů vhodnější než denní. Romové řadoví i elitní ilustrovali tyto způsoby vyprávěním příběhů:

„Moje babička povídala, [...] když byla ještě mladá, [...] bydlela v Leviciach na Slovensku, [...] jedna Romka prý každý měsíc postříkala toho svého krví, [...] dyť víš, co myslím – když má ženská ty věci, dělala to vždycky v noci a jednou omylem postříkala mužovýho bratra, nevěděla, že u nich spí, on pak po ní bláznil, no, nedalo se to zastavit, [...] až tak to účinkuje.“ (H. C., žena, 25 let, N)⁴

Zejména elita se však od „parfémování“ velmi ostře distancovala. Přesto několik respondentů z řad elity zmínilo jeho použití v prostředí řadových Romů v Praze.

Zašívání nebo vkládání magických symbolů, chlupů, vlasů do předmětu druhého

Podle informací mých respondentů i dnes některé romské ženy zašívají své ochlupení a vlasy do oděvu muže, aby si tak zajistily jeho věrnost a náklonnost. Nejčastěji je zašívají do košile, „aby ji měl u srdce“ (R. H., žena, 81 let, N), nebo do kalhot, „aby nechtěl žádnou jinou“ (B. C., žena, 57 let, N). Věří, že muž má ženu poté stále „při sobě“, že ho žena pronásleduje „na každém kroku“ a že na ni musí neustále myslet.

U elitních Romů jsem znalost této praktiky zaznamenala, její využití v praxi však nikoli. Vztah pražské elity k myšlence zašívání vlasů a ochlupení do oděvu milovaného je různý – především mladá generace jej odmítá jako přežitek.

Ani v prostředí pražských řadových Romů se tato praktika dnes již téměř nepoužívá – je na ústupu. Řadoví Romové situovali zašívání vlasů do oděvu do prostředí současných rom-

pečení lásky, patří jednak oděvní součástky a boty, dále pak osobní předměty nejrozličnějšího charakteru a povahy. Výběr toho, co bývá považováno za magický předmět, je naprosto individuální a nepodléhá žádným pravidlům, je ovlivněn životním stylem velkoměsta, a tedy souvisí mimo jiné i s používáním moderních technologií.

⁴ „Náký ženský si vzaly tričko, nátělník nebo košili chlapa, nosily to [...] den, dva, trochu se i zpotily a pak mu to daly na nošení. Chlap ženskou pak cítil při sobě a chtěl ji mít stále u sebe.“ (H. O., žena, 41 let, E). „Stará Poláková [...] – a to byla bosorka jedna z nejlepších – [...] říkala, že mateřský mlíko a sliny jsou lék na lásku [...] udržej chlapa doma, i takovýho, kterej stále někam trajdá [...] Stačí ho tím postříkat nebo pomazat a bude za váma chodit jako pejsek. [...] V Karlíně žila jedna ženská, nikdo ji neřekl jinak než trpaslice, byla taková malíčká, žádná krásavice nebyla a ta měla manžela, že jí ho všechny ženský záviděly – vysokýho, urostlýho, modrý oči [...] a ona s ním byla stále těhotná a připoutala ho k sobě, byl v její moci [...], ani na krásnou holku se nepodíval [...], lidi říkali, že je za tím určitě to mlíko.“ (A. Z., žena, 38 let, N).

ských osad na Slovensku, kde je podle nich tato tradice nadále živá. Starší generace pražských Romů ji však ještě před patnácti, dvaceti lety běžně používala.

Na některých svatbách v Čechách se však dodnes přidávají do dýmky ženichovi chloupky nebo vlasy nevěsty. Jedná se však o svatby vesnické a tato tradice v Praze mizí. Podle respondentů má kouření zajistit novomanželům štěstí, lásku a sexuální náklonnost.

Předmět druhého je označen symbolem lásky – iniciály partnerů

Rozhodne-li se romská žena nebo muž udržet lásku protějšku prostřednictvím praktiky využívající symboly, musí si nejprve opatřit věc milovaného. Romové z obou skupin využívají za tímto účelem nejraději nějakou součást oblečení. Říkají, že čím je věc starší a „onošenější“, tím má následný magický úkon větší účinnost. Mezi nejoblíbenější takto používané oděvní součástky v českých zemích patří: ponožky, spodní prádlo, kapesník, rukavice, šála, šátek. Pražští Romové však jmenovali i montérky, klobouk, košili, boty. Pokud se jim podaří získat věc „nevypranou“ a „zpcenou“, věří, že je praktika účinnější.

U elitních Romů jsem se setkala i s názorem, že nemusí jít pouze o součást oblečení dotyčného, ale může jít i o osobní předmět, jako např. o pouzdro na brýle, o oblíbenou tašku, peněženku apod. – tedy předměty každodenní běžné potřeby. Zachytila jsem tedy využití nových atributů – předmětů osobní potřeby, jejichž obliba u některých pražských elitních Romů pomalu vytlačuje používání částí oděvu.

Předmět je i nadále označován iniciálami obou partnerů, o tom že by měla být jména vepsána do srdce, se však pražští respondenti nezmínili. Několik elitních Romů uvedlo, že se dříve iniciály vyšivaly červenou nití. Dnes se používá téměř všechno – od bavlnek po fixy. Právě užití fixů a nesmazatelných per považují za inovaci, která našla oblibu v romském prostředí v Praze.

Na předmětu jsou vytvořeny uzly, je nošen a pak darován

Respondenti potvrdili praktiku vytváření uzlů či uzlíků na nejrůznějších předmětech z látky, kůže, na řetízcích, na páscích ke kalhotám. Určitý čas se pak předmět s uzlíky nosí na těle a poté je milované osobě, která má být udržena nebo znovuzískána, darován. Vytváření uzlíků je chápáno jako obřadní akt. Při této činnosti se má myslet na milého – „*Na to, že je jenom můj*“ (E. P., žena, 34 let, E); „*Že se k sobě hodíme a proto musíme být spolu*“ (D. V., žena, 49 let, N); „*Na to, jak moc ho chci udržet [...] a mám ráda*“ (M. D., žena, 34 let, N).

Mezi předměty, o kterých moji respondenti uvedli, že je za tímto účelem využívají, patří např.: náramek z kůže, šňůrka kolem zápěstí, řetízky kolem krku a zápěstí, kožený nebo látkový pásek. Praktika s uzly je oblíbená především u řadových Romů, nicméně její použití

přiznali i elitní Romové. Někteří respondenti ze skupiny elitních Romů uvedli, že je známa i mezi pražskou romskou mládeží.

Přírodní uzly

Respondenti uváděli, že nevyužívají v magických praktikách k „znovuzískávání“ partnera přírodní uzly (např. na rostlinách, stromech). Považují je však za „dobré“ znamení, které jim předpovídá a předurčuje pevné partnerské soužití. Ne všichni respondenti však shodně interpretují jejich symboliku. Pro některé pražské Romy jsou přírodní uzly znamením lásky a soudržnosti – věří, že pokud člověk najde v přírodě větévky spletené do sebe, čeká ho „láska, která bude trvat do smrti“. Jeden respondent zmínil, že pravděpodobně za tímto účelem v jeho rodině zasazovali do země po Velikonocích pomlázku – „*Píchli jednu pomlázku do země*“ (L. D., muž, 33 let, E) a věřili, že pokud se ujme a vyrostе z ní strom, bude to strom lásky a štěstí – tzn. zaručí jim trvalou lásku v rámci rodiny. U větší části elitních Romů jsem znalost této představy nezaznamenala.

Manipulace s vlasy

Vlasy jako magický předmět

Respondenti uváděli vlasy jako jeden z nejúčinnějších prostředků magie kontaktu, který je používán na milostném poli. V jejich představách jsou vlasy i potom, co byly odstříženy či jinak odděleny od svého „nositele“, součástí jeho osoby – jsou s ním nadále spojeny. Na základě této myšlenky je dle respondentů možné manipulovat jak s vlasy iniciátora magického aktu, tak i s vlasy člověka, k němuž je akt vztažen, a s jehož vůlí je zacházeno.

Respondenti věří na „sílu“ vlasů. Říkají, že pouhou manipulací s vlasy dovedou k sobě nejen „přitáhnout“ dva lidi opačného pohlaví, ale i udržet jejich lásku. S tím souvisí i jejich obava, že vlasy mohou být zneužity k nejružnějším magickým účelům – nejen k praktikám pozitivním, ale i negativním. Romové se proto snaží předejít situacím, kdy je může někdo o jejich vlasy připravit nebo je jinak získat. Velmi neradi se proto na veřejnosti češou a zásadně nepůjčují hřeben. Domnívají se, že i vyčesaných, vytržených a vypadaných vlasů (nejen těch odstřížených) lze zneužít pro nejružnější magické úkony – „*Kdo má tvý vlasy, to jako by měl tebe*“ (D. V., žena, 49 let, N).

Někteří respondenti z obou skupin zmínili, že by vlasy měly být ustříženy ve fázi dorůstání měsíce, aby disponovaly magickou mocí. Jiní uvedli, že vlasy mají být získány „za úplňku“, „v noci“ nebo „kdykoli je příležitost“.

Vlasy jako amulet

Zvyk nošení pramenů vlasů dvojice jako přívěsku, který je symbolem pevnosti a záruky partnerského svazku, znali jen starší Romové z obou skupin. Uvedli, že je dodnes používán u kočovných Romů. Jeho nošení jsem mezi svými respondenty nezachytila.

Někteří elitní Romové však uvedli, že nosí vlasy milého v peněžence pro štěstí v lásce a stávajícím vztahu a pro jeho ochranu. Hovořili o tom, že je mají schovány u sebe jako „amulet“.

Svázání pramenů vlasů milenecké dvojice

Respondenti zmiňovali, že se v minulosti v některých rodinách vlasy partnerů svazovaly k sobě a že takto svázané prameny vlasů symbolizovaly jednotu. V současnosti se již tato praktika podle mých respondentů v českých zemích neprovádí. Elitní Romové dodali, že naproti tomu u západoevropských – španělských a francouzských Romů patří dodnes svazování pramenů vlasů milenců k oblíbeným magickým praktikám.

Vytváření uzlíků ve vlasech partnerem

Respondenti se také shodli na tom, že ani uzlíky na vlasech partnera se již nevytvářejí. Jak přiznali, o své vlasy se obávají, a tak si neradi nechávají i od svých nejbližších na ně „šáhat“ (M. Z., muž, 21 let, N). „Prohrabování“ (H. O., žena, 41 let, E) se ve vlasech je pro mnohé Romy zapovězeno. Na mou otázku, co by se stalo, kdyby někdo svému partnerovi udělal uzlíky ve vlasech, odpověděli – „To by ho měl ve své moci“ (D. B., žena, 55 let, N); „Neznamená to nic pozitivního“ (R. H., muž, 54 let, N); „Tak se dá člověkem manipulovat, že udělá, co chceš“ (M. P., muž, 44 let, E); „Očaruje ho“ (H. P., žena, 23 let, E).

Romové obecně – především Romky – si potrpí na pěkně udržované vlasy. Vlasy rozčuchané a zacuchané jsou v představách Romů podezřelé – buď upozorňují na čarodějnici, nebo na osobu, která je jejich nástrojem. Jakékoli uzlíky ve vlasech považují za negativní znamení. O tom, že by mohlo být do vlasů uzamknuto i štěstí, jak zaznamenal Leland (1891), se nikdo z mých respondentů nezmínil.

Odstřižení vlasů partnera

Respondenti uvedli, že pokud jeden z partnerů odstříhne během spánku druhému pramen vlasů a bude jej mít neustále u sebe, zajistí si tak jeho lásku. Dotyčný ovšem o celé záležitosti nesmí vědět, vše se musí odehrát bez jeho vědomí, jinak by „kouzlo“ nemohlo fungovat.

Pražští Romové neuchovávají tuto praktiku pouze v povědomí, ale nadále ji provádějí. Řadoví Romové uvedli, že iniciátory aktu bývají nejen ženy, ale i mladí muži. I respondenti

z řad elitních Romů potvrdili, že se ke zmíněné praxi uchylují především mladé páry, i když účinnost aktu odstrižení vlasů partnera vzápětí verbálně zpochybnili.

Propichování fotografie špendlíky

Respondenti z obou skupin potvrzují, že je praktika propichování fotografie za účelem posílení lásky a jejího znovuzískání v romské komunitě často využívána. Zmínili, že pro svou náročnost vyžaduje přítomnost „čarodějnice“ nebo starší zkušené ženy znalé této magické praxe. Nicméně vykonavatelem aktu může být i sama osoba, která o udržení a znovuzískání lásky usiluje. Žádný jediný způsob provádění zmíněného magického aktu v pražské romské komunitě neexistuje – je plně na vykonavateli aktu a je jeho tajemstvím.

Jedním ze způsobů, o kterém se mi respondenty řadových Romů částečně zmínily, je propichování fotografie milého špendlíky. Fotografie se nejprve připevní k jeho nějaké (nejlépe použité a neprané) oděvní součástce – např. k ponožkám, slipům nebo tričku. Potom se propichuje vyobrazená hlava v místech mozku a trup v místech, kde se nachází srdce. V případě, že je k dispozici pouze fotografie hlavy, nikoli i těla, nahradí tělo oděvní součástka, ke které je fotografie připevněna. Ta se pak propichuje v daných místech odpovídajících částem těla. K propichování se používají nově zakoupené (tj. nepoužité) špendlíky – „*Špendlíky, proto [...] že maj hlavíčky*“ (A. P., žena, 41 let, E); „*To nemůže být ledaco [...] třeba jehly, [...] jenom špendlíky [...]*“ (H. J., muž, 36 let, N); „*Prostě to musejí být špendlíky, eště by to mohly být hřebíky, nic jinýho.*“ (B. C., žena, 57 let, N).

Osoba, kterou se dotyčný pokouší získat, se o tomto kroku nesmí v žádném případě dozvědět ani pojmout sebemenší podezření, jinak se „kouzlo“ má účinkem – „*Když to neví, tak to účinkuje*“ (B. C., žena, 57 let, N). Účinek kouzla se nemusí projevit ihned, ale až v dlouhodobějším horizontu, většinou od jednoho do čtyř měsíců.

I když magický akt propichování fotografií pražští Romové uchovávají v tajnosti a odmítají o něm hovořit, podařilo se mi získat kusé informace od ženy, která jej podnikla, aby si získala zpět lásku manžela. Magický akt se nezdařil a žena začala údajně následkem nezdaru „kouzla“ kulhat. Uvedla, že při aktu propichování fotografie závisí na počtu špendlíků, které jsou vpichovány – „*Špendlíků se má dávat devět, baba to neuměla [...], jeden špendlík se jí zlomil, tak se to nepovedlo a ze mě se stal mrzák, kdyby dala deset špendlíků mohla bych být i mrtvá.*“ (M. G., žena, 45 let, N).

Z diskuse s romským „čarodějníkem“, se kterým jsem se v rámci výzkumu setkala, a který se specializuje na „špendlíkovou metodu“, vyplynulo, že „dávkování“ špendlíků je velmi důležité. On sám zdědil knihu po svých rodičích, kde jsou vhodné poměry rozepsány – tzn. kolik špendlíků je nutno zabodnout do hlavy a kolik do srdce člověka. Tyto počty jsou

vždy popsány pro určité typy lidí a jsou závislé na konkrétním účelu, jehož má být prostřednictvím magického aktu dosaženo. Poměry špendlíků jsou závislé na životní síle člověka – všeobecně platí, že na energicky silnější lidi se používá více špendlíků – „*Na silný lidi je černá magie, na slabý lidi bílá*“ (J. H., muž, 43 let, N). Ačkoli si postupy své techniky čaroděj chránil, ukázal mi jeden list ve své knize, kde došel k poměru 160 (špendlíků do hlavy) na 73 (špendlíků do srdce). „Dával dohromady“ mladou rodinu, od které odešel otec. Dnes, po vykonání výše popsané praktiky, žijí podle něj oba partneri spokojeně. Pokud by se však dozvěděl manžel, že na něj manželka použila tuto magickou praktiku, aby ho získala zpátky, „kouzlo“ by pomínulo a muž by opět mohl rodinu opustit.

Magický akt propichování fotografie špendlíky znali pražští Romové obou skupin. Řadoví Romové se přiznali k jeho praktikování a prohlásili, že cokoli dá partnery dohromady, je správné. O účincích praktiky propichování fotografie špendlíky ani v nejmenším nepochybovali. Dotázaní elitní Romové se naopak od této praktiky distancovali, ale uvedli, že se nadále používá i v jejich prostředí.

II.II Magické akty přivolávání nevěrného partnera

Při nevěře partnera (především muže) se v pražském romském prostředí nadále používají praktiky, které mají zajistit jeho návrat – získat zpět jeho lásku, probudit v něm milostnou touhu a donutit ho k věrnosti.

Většinou se jedná o tytéž praktiky, kterými si Romové z Prahy udržují lásku svého partnera a kterými ji znovu získávají. Vedle nich však existují i další praktiky, které jsou svou povahou zaměřeny na návrat nevěrného partnera, a ke kterým v případě potřeby pražští Romové sahají. Jedná se jednak o: 1) magický úkon otevírání a zavírání vchodových dveří a dále pak o: 2) magický úkon vkládání osobního předmětu nevěrného partnera pod práh dveří.

II.II.I Zaznamenané praktiky u pražských Romů:

Otevírání a zavírání dveří

Pokud se žena rozhodne přivolat domů nevěrného partnera, potrestat ho a magicky ho ke své osobě připoutat, musí tak učinit bez jeho vědomí a beze svědků. Magický akt, který má vyvolat u nevěrného muže zájem, spočívá v tom, že žena otevírá a zavírá vstupní dveře (svého nebo společného) bytu v rychlém tempu. Tento úkon provází žena pronášením magických formulí,

jimiž přivolává partnera nazpět. Někteří respondenti dodali, že se spíše než o mluvní projev jedná o táhlý monotónní zpěv. Ideálním časem vhodným pro provádění tohoto magického úkonu je večer či noc.

Praktika otevírání a zavírání dveří, která je známá pražským Romům obou skupin, je pravděpodobně inovací či variantou praktiky, kterou zaznamenala koncem osmdesátých let 20. století H. Bílková u Romů v Turci.⁵ Někteří smíchovští Romové však navíc zmínili, že se mezi panty vchodových dveří či dveří od předsíně vkládá v pražské romské komunitě knoflík nebo manžeta z partnerovy košile.

Všichni moji respondenti z řad elitních Romů uvedli, že praktickou zkušenost s tímto magickým aktem nemají.

Vkládání předmětu pod práh dveří

Dalším způsobem jakým je možné zajistit návrat nevěrného muže zpět k ženě, který moji respondenti uvedli, je vkládání kousku partnerova oděvu pod práh dveří nebo pod rohožku. Podle řadových Romů je k tomuto magickému úkonu nejvhodnější použít „kousek“ staré a nošené košile, kalhot nebo pásku od kalhot.

Většina elitních Romů (na rozdíl od Romů řadových) tuto praktiku neznala a prohlašuje, že se v pražské romské komunitě nepoužívá. U elitních Romů dochází k rozvolňování tradice v používání a znalosti tradičních magických praktik zaměřených na návrat nevěrného partnera. Řadoví Romové si jako celek (na rozdíl od Romů elitních) vybavují konkrétní postupy magických úkonů k přivolávání nevěrného partnera tak, jak se prováděly v jejich rodinách.

II.III Přivolání milého a partnera

Romové znají způsob jak přivolat milého a především partnera, když ho chtějí mít na blízku. K tomuto kroku se odhodlávají ženy především, když muž „*zničehonic zmizí*“ (T. G., žena, 37 let, E); „*když odejde do hospody*“ (D. B., žena, 55 let, N); „*za kamarádama*“ (H. C., žena, 25 let, N). Také v případě, když se ženy bojí, aby nešel „*za frajerkama*“ (H. O., žena, 41 let, E) nebo „*když se pohádají*“ (M. D., žena, 34 let, N). Mladé dívky z řad elity zmínily i případy přivolání partnera, když se „*dlouho neozve*“ (I. D., žena, 31 let, E); „*neodpovídá na SMS*“ (F. M., žena, 19 let, E); „*najednou začne ztrácet zájem*“ (K. L., žena, 27 let, E). Respondentky věří, že pokud chtějí, aby partner za nimi přišel, mohou si ho prostřednictvím magie přivolat a on skutečně přijde.

5 Jedná se o magický úkon vkládání knoflíku z košile mezi panty dveří a jejich systematické zavírání a otvírání. Viz Bílková 1988: 189.

Partnera lze dle respondentů z obou skupin pražských Romů přivolat dvěma následující způsoby:

- 1) Pomocí manipulace s jeho obnošenou věcí.
- 2) Pomocí házení nože na dveře.

Dle svého vyjádření respondentky většinou obě zmíněné praktiky kombinují, pouze pokud není k dispozici věc partnera, provádějí magický úkon házení nože na dveře samostatně.

II.III.1 Zaznamenané praktiky u pražských Romů:

Obnošená věc je „vařena“ v hrnci s vroucí vodou

Pokud chce žena přivolat milého, manžela nebo muže, o kterého stojí (a třeba ho i dlouho neviděla), může toho docílit pomocí následující praktiky, která je založena na manipulaci s osobním předmětem (nejlépe oděvní součástí) daného muže. Obnošený oděv dotyčného žena vloží do hrnce s vroucí vodou a chvíli jej „povaří“. Pražští Romové věří, že pokud není oděvní součástka čerstvě vyprána a nese známky pachu svého nositele, je kladný výsledek celého aktu okamžitě zaručen. Za zvláště vhodné považují, pokud žena stojí nad hrncem, koncentruje se na míchání vařečkou a pomalu převrací šaty „*sem a tam*“. Někdy se do vody přidávají navíc ještě „*nějaké byliny*.“ Respondenti mi však nebyli schopni říct jaké – zmínili pouze to, že by mezi nimi neměl chybět např. rozmarýn a vratič.

Házení nože na dveře a otvírání dveří

Poté, co je oděv „*uvařen*“, přistupuje se k druhé části magického aktu, který může být prováděn (jak již bylo zmíněno) i samostatně. Na vchodové dveře (vstupní dveře od bytu) se hází nůž a během tohoto úkonu se partner přivolává, nejčastěji jménem či zaříkadly. Nůž musí být úplně nový, nepoužitý. Dle vyjádření některých respondentů se má nůž házet od prahu nejbližších dveří a má být vhozen nejlépe „*doprostředka*“. Zároveň jsou pronášeny magické formule, které jsou tajemstvím každého vykonavatele aktu a často se dědí v rámci rodiny. Když se nůž do dveří zabodne, v rychlém tempu se dveře otvírají a zavírají, opakovaně, po několik minut. Respondentky dle svého vyjádření věří, že se na základě takto vykonaného magického aktu objeví přivolaný protějšek „u dveří“, a to v rámci minut či hodin. „*Ten můj tak utíkal, že si až zlomil nohu*“ (B. C., žena, 57 let, N); „*U Romů čarodějníci nejsou, ale můj táta uměl čarovat, nějaké ty věci znal. Vědělo se to o něm, tak za ním občas lidé zašli. Jednou ho požádala známá, aby jí přičaroval zpět muže, který ji opustil. Pamatuji si, že jí řekl, aby si koupila nový nůž, ať se nebojí, že*

se jí muž vrátí. Pak ten nůž vrhnul na dveře, a když se zapíchnul, začal přivolávat jejího muže, do půl hodiny byl doma, jazyk na vestě [...] až se zakuckal [...]“ (D. V., žena, 49 let, N).

Respondenti ze Smíchova přiznali, že jsou tyto praktiky využívány ženami všech věkových skupin a patří k nejfrekventovanějším. Ani respondenti ze skupiny elitních Romů se v tomto směru od řadových Romů neodlišovala.

Také praktiky přivolávání partnera zpět a znovuzískání jeho lásky mohou provádět Romové sami. Ve většině případů se však spoléhají na pomoc osoby magických praktik znalé – tj. starší ženy, eventuelně čarodějnice, která se daným úkonům věnuje. Tu však, podle Romů z Prahy, není vždy lehké najít:

„Existovaly baby, který dovedly ženám přitáhnout zpátky chlapa nebo milence, když je opustili. Zařikáváním. Vím o takovém případě. Ženskou opustil chlap. Spokojeně žil s jinou. Ta ženská usilovně hledala nějakou babu, která by něco udělala, aby se k ní vrátil. Samozřejmě za peníze, ty baby se tím živí. Ale tady v Praze najít nějakou takovou babu není snadné... Ženská musela odjet až na Slovensko, tam jí baba pomohla [...]. Sama tomu začínám věřit. Žiju s rozvedeným chlapem, ta druhá ženská se s tím stále nesmířila a prý odjela na Slovensko za známou bosorkou, aby ho dostala zpátky. My se s mužem teď stále hádáme, i když není důvod. Začínám věřit, že to není náhoda. Nevím, kam jít. Žádný bosorky neznám.“ (B. V., žena, 57 let, E.)

III. Morální aspekty magického získávání a udržení si lásky druhého

Praktikování magických úkonů při získávání a udržení partnera v souvislostech myšlení mých respondentů není pouze otázkou víry v účinnost těchto praktik a způsobů jejich provádění, nýbrž také otázkou etiky. V jejich interpretacích milostná magie přináší nejen pozitivní výsledky, ve které věří, nýbrž obsahuje i skrytou možnost ublížení.

Dle svých vyjádření respondenti věří v negativní důsledky praktik milostné magie, které mohou dopadnout nejen na objekt magického aktu, nýbrž i na jeho iniciátora. Vnímají je jako odplatu za způsobenou újmu na svobodné vůli druhého. Říkají, že manipulace s vůlí druhého se může člověku vymstít či vrátit jiným způsobem.

Někteří respondenti přímo formulovali morální poučení z nevydařených účinků kouzla a nenaplnění očekávání. Přistoupili k sebereflexi a reflexi svého okolí, a tímto pohledem hodnotili získávání a udržování partnera magickými způsoby.

„U nás bydlí jedna paní, je moc hodná, ale mrzák, [...] říkají, že to má proto, že počarovala jednoho Roma, aby s ní žil [...] a potom ochrnula na levou polovinu těla [...]. Utekl jí, když se jí to stalo, a teď žije s jinou.“ (F. M., žena, 19 let, E)

„Toho člověka musíte mít v srdci a toužit po něm, říkat si, aby se vrátil a věřit si. Když si nevěříte, tak to neúčinkuje, udělala jsem to s těma špendlíkama taky, vrátil se, ale nebylo to ono [...] touží po vás, ale nechce vás, neví, proč po vás touží, ze začátku mi to vyhovovalo, ale pak jsem zpozorovala, že ho ke mně nic netáhne, že mu vaděj moje děti, tak už tomu jsem nevěřila, ale stále jsem doufala, [...] a teď? Zůstala jsem mrzákem – ta magie se vymstila a obrátilo se to proti mně, nic takového bych už nezkoušela, bála bych se, nechtěla bych už prožít to, co jsem prožila“ (A. Z., žena, 38 let, N)

„Třeba chlapovi ublížíš tím, že jde za tebou, i když nechce. Prostě, když tě vidí, musí s tebou být. Z toho se pak ženská výsledně může zbláznit. Maminka znala jednu, co skočila do řeky a utopila se. Všechno se jí vrátilo [...]“ (L. Ž., žena, 29 let, E)

Někteří z dotázaných pražských Romů se však odvolávali i na další morální aspekt myšlenky získání partnera magickými prostředky. Nesouhlasili s holou skutečností manipulace s vůlí druhého. Tuto cestu odsuzují a prohlásili, že by ji sami nevolili. Vadilo by jim, že se do nich nezamíloval jejich partner „přirozeně“, a domnívají se, že by taková láska časem pominula. Přirozenou lásku staví do protikladu k lásce magicky zprostředkované. Vítězně vyšla láska přirozená.

„Nikdy jsem nezkoušela přičarovat chlapa. Bojím se toho. Jednou bych si uvědomila, že to není z lásky, ale jenom, že jsem to chtěla. Obrátilo by se to proti mně. Byla bych nešťastná [...]. Za babou bych nikdy nešla. Baby můžou i proklít [...]“ (L. Ž., žena, 29 let, E)

Zpochybnění magické lásky vycházelo i z nedůvěry v dlouhodobost jejího trvání.

„Magická láska, to je něco jiného. To není skutečná láska. Ta pomine [...] a co pak?“ (M. G., žena, 45 let, N)

I ti respondenti, kteří morálně odsuzují magické praktiky získávání a udržení partnera a kteří se k těmto praktikám nehlásí, jim věří. Ačkoli se verbálně prezentují jako „zpochybňovatelé“ milostné magie, jedná se vesměs o proklamativní postoje. Tvrzení, že k výše uvedeným praktikám nesahají, nevypovídá o tom, že by nevěřili v magický účinek získávání a udržování lásky druhého.

Víra v účinnost praktik milostné magie byla všem mým respondentům z pražského prostředí společná, každý jednotlivec však jednal na základě vlastních etických limitů při jejím provádění.

Společné oběma skupinám respondentů z řad elitních a řadových Romů bylo přesvědčení o dominantní úloze ženy jako vykonavatelky a iniciátorky milostné magie. Jí a její vůli povýšené na magickou rovinu byla přiřčena rozhodující úloha při udržení a rozvíjení milostného citu – „*Ženy v sobě mají tu moc*“ (Ž. Ž., žena, 35 let, E); „*Znám jednu, co si přičarovala chlapa a furt z ní šílí, [...] nedá jí pokoj, no to bych nechtěla [...]*“ (B. C., žena, 57 let, N). V jejich představách figuruje žena jako bytost démonická, ovládající čáry a kouzla a oplývající magickými schopnostmi.

Pokud se lásku snaží vyvolat či posílit u protějšku muž, není podle mých respondentů kladný výsledek vždy zaručen – „*Muž v sobě nemá to, co ženská, nemá takovou schopnost*“ (M. H., žena, 31 let, E); „*Když čaruje muž, láska může pominout*“ (H. P., žena, 23 let, E).

Respondenti z obou skupin se shodli, že nezáleží na tom, zda je magický akt vykonán vlastním iniciátorem aktu či zástupnou osobou (např. čarodějnici), ale na tom pro koho je určen (zda žena získává muže či naopak) a ve jménu čeho je vykonán (zda je poháněn láskou či chťicem).

Bibliografie

- BÍLKOVÁ, H. 1988. Prvé výsledky výskumu rodinných obyčajov Cigánov – Rómov v Turci. In *Slovenský národopis*, r. 36, 1/1988
- BOTOŠOVÁ, A. 2003. Identita, sociálny a náboženský život v rómském obci Lomnička. In Kováč, M. – Mann, A. B.: *Boh všetko vidí– Duchovný svet Rómov na Slovensku /O Del sa dikhel – Romano paťaviben pre Slovensko*, Bratislava.
- BUCKLAND, R. 1998. *Gypsy Witchcraft and Magic*. Minnesota: Llewellyn Publications.
- DAVIDOVÁ, E. 1988. Lidové náboženství trebišovských Cikánů – Romů koncem padesátých let 20. století, před rozpadem jejich tradiční komunity. In *Slovenský národopis*, r. 36 /1988.
- LELAND, CH. G. 1891. *Gypsy Sorcery and Fortune Telling*. London: Fisher-Unwin.
- PLATKO, J. 1988. Svatba u Cigánov v Abramovciach, In *Slovenský národopis*, r. 36, 1/1988.

Zusammenfassung

Das Aufrechterhalten und die Erneuerung einer Liebesbeziehung

Traditionell, in der Vergangenheit, dienten zum Aufrechterhalten und Erneuern einer Liebesbeziehung vergleichbare Praktiken wie in den anderen Bereichen, dem Herbeiführen oder Beenden. Sie wurden teilweise ergänzt oder abgewandelt und kamen entweder ab und zu im gemeinsamen Leben, gelegentlich in kritischen Situationen, oder auch nur so präventiv zum Zuge. Bei verschiedenen Romagruppen wurden vormals (Scham)haare u. dgl. in Gegenstände des Angehimmelten eingewoben, Knoten gemacht, Initialen eingenäht, oder sein Gegenstand wurde mehrere Tage am eigenen Leib getragen. Haare beider Beteiligten wurden ineinander verwoben, mit kleinen Knoten versehen oder einfach heimlich vom anderen abgeschnitten. Zum Wiedererlangen eines untreuen Partners wurden früher Knöpfe des Partners in den Türrahmen gelegt oder Fetzen von seinen Kleidern unter der Türschwelle angebracht.

Derzeit wenden Prager Roma magische Rituale an, wenn ein erhöhtes Risiko für die Partnerschaft besteht, oder gelegentlich, v.A. sofern die Partnerschaft aus einer magischen Handlung hervorging, oder einfach vorsorglich. Alternativ wird auch der Treueschwur durchgeführt, gewöhnlich an einem Ort, dem Zauberkraft zugestanden wird.

Die Roma aus Smíchov, eher als die Eliteroma, mischen Kräuter, oder auch Partikel vom eigenen Körper, in Essen oder Getränke des Geliebten. Eher sie bringen auch Körperflüssigkeiten an seinen Körper an. Generell distanzieren sich alle von derlei Tätigkeiten. Das Markieren von Kleidern ist in beiden Gruppen bekannt, die Eliteroma lehnen dies aber ab. Bei beiden Gruppen beliebt ist das Eintragen der Initialen beider Partner an einen oft getragenen Gegenstand, z.B. mittels Aufnähen oder Auftragen mit dem Filzstift.

Haare gelten in diesem Zusammenhang als wichtigster Gegenstand, weswegen die Prager Roma Vorsicht walten lassen beim Kämmen in der Öffentlichkeit oder beim Verleihen eines eigenen Kamms. Haare des anderen werden als Amulett mitgeführt, wobei sie möglichst im Schlaf des anderen erhalten sein sollen. Dies wird auch von Männern angewandt. Das Verknüpfen der Haare beider Beteiligten miteinander wurde nicht beobachtet, desgleichen das Anbringen kleiner Knoten im Haar des Partners.

Auch Fotos werden nach wie vor benützt, ohne negative Wertung, aber eher in der Anwesenheit erfahrener Kenner magischer Techniken. Sofern die Fotos mit Stecknadeln durchstochen werden, müssen Anzahl und Markierungsstellen stimmen. Ein Fehler beim Ritual kann schwere Folgen für den Initiator haben, wie auch im Falle, dass der Betroffene davon erfährt.

Außerdem werden auch gewisse magische Tätigkeiten angewandt, wie z.B. das Wedeln mit der Eingangstür bei gleichzeitigem Herunterleiern oder -singen von Beschwörungsformeln, was die Elite nurmehr passiv kennt, oder das Anbringen von Fetzen aus der Kleidung des Partners unter die Türschwelle, bei den Eliteroma nicht bekannt. In gewissem Zusammenhang damit stehen Verrichtungen für den Fall, dass der Partner lange ausbleibt. Ein Kleidungsstück von ihm wird symbolisch in Wasser gekocht, wie wenn es um eine Suppe ginge. Anschließend, aber auch unabhängig davon, kann ein bisher unbenutztes Messer so lange gegen die Eingangstür geworfen werden, bis es stecken bleibt.

Die erwähnten Methoden können von den Interessenten selbst angewandt werden, die Vermittlung eines Experten ist jedoch üblich, auch wenn dazu erschwerende Umstände wie eine weite Reise in Kauf genommen werden muss.

Mitunter kamen auch negative Aspekte der Liebesmagie zu Wort, meist in Form konkreter Auswirkungen oder Nebenwirkungen, sei es ein körperlicher Schaden oder eine Missstimmung zwischen den (neuerlich) Vereinten auf Grund des unnatürlichen Zustandekommens der Situation. Aus ähnlichen Gründen werden auch die Praktiken als solche abgelehnt, wenn sie gegen den Willen des Betroffenen geschehen, aber dennoch wird die Liebesmagie als solche nicht hinterfragt.

Ausschlaggebend für den Erfolg sei die Tatsache, ob sie von Mann oder Frau ausgeübt werde (eher von der Frau), ob Liebe dahinter stecke oder eher Gelüst (eher Liebe), nicht aber, ob sie vom Initiator vollbracht wird oder von einem Vermittler.

Peter Wagner

Romano džaniben – jevend 2008

Časopis romistických studií

Tento časopis vychází díky finanční podpoře Ministerstva kultury České republiky.

Publikace byla financována hlavním městem Praha z Celoměstských programů na podporu aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2008.

Toto číslo je výstupem z výzkumného záměru č. MSM 0021620825
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Projekt byl podpořen z prostředků Nadačního fondu obětem holocaustu.

Vydává Romano džaniben
Ondříčkova 33, 130 00 Praha 3
tel.: 222 715 947, e-mail: dzaniben@email.cz, www.dzaniben.cz
bankovní spojení: 161582339/0300
Šéfredaktor: Peter Wagner
Výkonné redaktorky: Lada Viková a Helena Sadílková
Technická redaktorka: Eva Zdařilová

Recenzovali: PhDr. Renata Weinerová, CSc.
a Ass. Prof. Mag. Dr. Dieter Halwachs

Sazba: Petr Teichman
Obálka: Daniela Kramerová s použitím fotografie Jany Kramářové
Tisk: PBtisk, Příbram
Produkci zajišťuje nakladatelství G plus G, s.r.o.,
Plavecká 14, 128 00 Praha 2
tel: 222 588 001, e-mail: gplusg@gplusg.cz, www.gplusg.cz
Náklad: 600 ks

Doporučená cena: 160 Kč
Roční předplatné: 320 Kč (včetně poštovného a balného)
ISSN 1210-8545

Evidenční číslo podle tiskového zákona: MK ČR E 6882
Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Obsah zveřejněných polemických článků
nemusí být totožný se stanoviskem redakce. Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím pošt Praha č.j. NP 1360/1994 ze dne 24.6.1994.